

МЗХГ - Южноцентрално ДП гр. Смолян
Вх. № 28-03-608
28.03.2022 г.

WWF България
ул. „Княз Борис I“ № 147, ет. 1
София 1000

Тел. (02) 950 50 40
office@wwf.bg
http://wwf.bg

До: Инж. Дамян Дамянов
Директор
Югозападно държавно предприятие

Изм. № 3252/28.03.2022

Инж. Асен Иванов
Директор
Южноцентрално държавно предприятие

Инж. Мирослав Маринов
Директор
Югоизточно държавно предприятие

Инж. Веселин Нинов
Директор
Северозападно държавно предприятие

Инж. Цветелин Миланов
Директор
Сверноцентрално държавно предприятие

Инж. Ради Иванов
Директор
Североизточно държавно предприятие

До
г-ч Ас. Карабъв
и г-ч Е. Комитов
за сведения
30.03.22г.

Относно: Отговори на работната група по Националния FSC стандарт за България, във връзка с постъпили коментари и предложения за промени

Уважаеми господа,

Като координатор на работната група по Националния FSC стандарт за България, WWF-България със съдействието на МЗХГ, през юни 2021г., започна процес по ревизия на стандарта.

Работата по ревизията на стандарта се състоя в три основни аспекта.

- бяха адаптирани всички приложими промени и нововъведения, които са иницирани от FSC през последните години;
- бяха разработени нови/ допълнени/ променени действащи в момента индикатори на Националния стандарт, за които след проведените консултации със заинтересовани страни през 2018г. бе установено, че има нужда от подобряване на текстовете.
- провеждане на обществена консултатация, през месеците ноември-декември 2021г., като част от официалния процес по ревизия на Националния FSC стандарт.

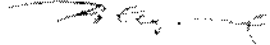
В периода януари-март 2022г., Националната работна група по българския FSC стандарт и техническите експерти към нея разгледаха всички постъпили предложения и коментари, в общо 3 заседания и разработи нови текстове за част от съществуващите критерии и индикатори. За част от предложените промени, беше потърсено съдействие и от външни експерти, с цел отчитане на разнообразни гледни точки и експертни мнения.

Решенията на работната група, относно постъпилите предложения и коментари се вземат, единствено при пълен консенсус по всеки един от поставените въпроси. За всяко постъпило предложение или коментар е дадена аргументирана обосновка, защо то може или не може да бъде прието. **Трябва да се има предвид, че формулираните отговори, предложения за промени, разписани допълнителни уточнения от работната група не влизат автоматично в сила.** След началото на месец април, изготвените предложения за промени ще бъдат представени на звеното по политики и стандарти към FSC.

Лице за контакт при въпроси:

Яна Барзова – Старши експерт „Гори“, тел. 0885086670, e-mail: fcic@wwf.bg

София
28.03.2022 г.

С Уважение,
Веселина Кавръкова
Изпълнителен директор
WWF - България

В настоящия документ са включени всички постъпили от страна на заинтересованите страни предложения, бележки и коментари по предложеният вариант за ревизия на Националния FSC Стандарт на България (FSC-STD-BGR-01-2016 V-1), в периода 1-ви ноември - 31-ви декември 2021г. С цел осигуряване на прозрачност и яснота в настоящия документ са представени постъпилите коментари, както и съответните отговори и разяснения на Националната група по стандарта, като е следвана структурата на Стандарта.

Принцип 1

Индикатор 1.1.1

Коментар/предложение: В Индикатор 1.1.1 , Верификатори ; за физически лица, считам че не трябва да се изисква документ за самоличност, защото:

Според Закона за българските документи за самоличност Чл.6, гражданите са длъжни при поискване от компетентните длъжностни лица, определени със закон да удостоверят своята самоличност. В закона става въпрос само за длъжностни лица на органите на МВР. Освен тях могат да изискват лична карта и администратори, които имат правно основание, регламентирано в нормативен акт. Например: Прокуратура, Нотариус, Банка, Болница и други подобни.

Ако членовете на сертифициращите органи са включени в някой нормативен документ, който им дава правно основание да изискват документ за самоличност, биха могли да сторят това. В противен случай, те трябва да помолят физическото лице по собствено желание за се легитимира. Ако сертифициращият се не желае да представи документ за самоличност, не би трябвало да бъде сертифициран.

Имайки в предвид гореизложеното предлагам текста „документ за самоличност“ да отпадне или се добави към него текста „по желание на сертифицирания“.

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема.

Проверката на документи за самоличност като верификатор е заличено.

Индикатор 1.4 и 1.5

Коментар/предложение: По възможност да се направи разяснение възможно ли е да се продаде на краен клиент – физическо лице, а не на фирма, която от своя страна да реализира продажба и съответна печалба, дървесина добита при извършено нарушение от страна на фирма ползвател на дървесина или недисциплиниран работник, или друг нарушител, но нарушението е установено от служител на съответното стопанство и не е извършено по вина или с участието на стопанството или негови служители. Това уточнение е важно и необходимо, защото при положение, че стопанството прилага стриктно всички правила, но при това се установяват нарушения и се трупат количества дървесина, които възпрепятстват стопанството при съхранението им и му носят неприемливи разходи – за транспортиране, складиране, пазачи и т.н. При допуснато нарушение от страна на стопанството или негови служители обикновено друг (например РДГ, засегната страна и

т.н.) установява нарушението и тогава дървесината предмет на нарушението се администрират от друг. Например: имаме натрупани 500 (петстотин) пр.м3 дърва и технологична дървесина от нарушения установени през последните десетина години, които просто гният и се превръщат в огнище за разпространение на вредители по съседните горски насаждения, а ни се казва, че нямаме право да ги продаваме. Това се изисква уж и по регламент 995.

Дали дървесина предмет на нарушение установено от стопанството е редно да създава проблем на същото това стопанство при съхраняването и? Годишните нужди на стопанството например за отопление са значително по-скромни от задържаната дървесина и дори да ни бъде предоставена за собствени нужди не може да бъде усвоена толкова бързо!

Според нас Регламент 995, в частност и националният стандарт, забранява включването в търговския оборот на незаконно добита дървесина, което включва препродажбата и от търговски субект различен от съответното стопанство, но не забранява продажба на краен получател – например физическо лице, училище и други, който няма възможност да я препродава. Това обстоятелство обаче не се разбира по този начин от други субекти например РДГ!

Моля за съдействие по уточняване на този проблем, предвид текстовете, които сега се допълват в стандарта!

Коментарът има отношение към критерии 1.4 и 1.5, но по-скоро има нужда от разясняване на конкретна ситуация, при която изпълнявайки критериите се създава проблем за съхраняване на дървесината и неразпространение на вредители по нея. Дали търговска дейност има по-точно определение и възможно ли е някакво изключение, когато не се продава на търговец, а на краен потребител с цел да се предотврати развитие на насекомни вредители и различни гъби. Иначе изпълнявайки регламент 995 би следвало дървесината, която задържат горските стопанства при констатирани от тях нарушения на даден етап да се смила и да се разпръсква като тор!

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Коментарът не съдържа конкретно предложение за промяна на Стандарта, поради което промени не са направени. Работната група, след консултации с ИАГ, дава следното разяснение:

Закупувайки продукти с FSC обозначение или лого, потребителите знаят, че купуват горски продукти, които са законно добити от Организации, които практикуват легален дърводобив, вземат предвид социалните ползи за местните общности и се предприемат мерки за опазването на околната среда.

Всяка сертифицирана организация спазва ценностите на FSC, определени с FSC-POL-01-004, като не допуска да бъде директно или индиректно въввлечена в незаконен дърводобив или търговия с незаконно добита дървесина и недървесни горски продукти. Това се определя съгласно Критерий 1.8. от Стандарта.

Практиката в сертифицираните организации в България обикновено включва:

• При работа с несертифицирана дървесина (конфискувана като предмет на нарушения, предоставена за продажба от други лица, произхождаща от гори, които не са в обхвата на сертификата), такава дървесина се съхранява отделно от сертифицираната. В тези случаи несертифицираната дървесина и местата, в които се съхранява се обозначават по начин осигуряващ ясно разграничаване (напр. чрез маркировка, табели, ограждане с цветни ленти и др.).

- Уведомяват се съответната Регионална Дирекция по горите или Община, че не може да се продава като сертифицирана такава дървесина, която е предмет на нарушение.
- Документите за продажба и превозните билети за продажба на несертифицираната дървесина не включват сертификационния код на организацията и съответното FSC обозначение.
- Продажбата на отнетата в полза на държавата дървесина се осъществява по реда на Закона за държавната собственост и Закона за горите.

По отношение на Регламент 995

Член 4

Задължения на операторите

1. Забранява се пускането на пазара на незаконно добит дървен материал или на изделия, получени от такъв дървен материал.

(27) Държавите-членки следва да гарантират, че нарушенията на регламент 995, включително от страна на оператори, търговци и организации за мониторинг, се наказват с ефективни, съразмерни и възпиращи санкции. Националните правила може да предвиждат, че след като бъдат приложени ефективни, съразмерни и възпиращи санкции за нарушение на забраната за пускане на пазара на незаконно добит дървен материал или изделия, получени от такъв дървен материал, не е необходимо този дървен материал и изделия от дървен материал да бъдат унищожавани, а вместо това може да бъдат използвани или отчуждени за цели от обществен интерес.

Целта на разпоредбата е да се предотвратят и да не се стимулират незаконните практики, при които недобронамерени собственици на горски територии, най-често физически лица могат да реализират приходи от продажба на незаконно добита дървесина от тяхната територия. Същото важи и в случаите когато друг незаконен ползвател, различен от собственика продава незаконно добита дървесина. Когато е нужно бързо усвояване на определено количество такава дървесина, с цел недопускане разпространението на вредители, е възможно същата дървесина да се ползва за собствени нужди от съответното държавно горско или ловно стопанство, след получено разрешение от съответното държавно горско предприятие по чл. 163 от ЗГ, което е собственик, и са уведомени органите на МВР за това, или е поискано тяхното разрешение за нейното ползване, за да не се окаже, че е предмет на допълнително разследване. Друга възможност, която е предвидена в чл. 273, ал. 11 от Закона за горите е: "Дървен материал и изделия от дървен материал, отнети в полза на държавата за нарушение на Регламент (ЕС) № 995/2010, се предоставят от Изпълнителната агенция по горите за ползване за цели от обществен интерес по смисъла на § 1, т. 22 от допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги."

Принцип 5

Индикатор 5.2.1 и 5.2.2

Коментар/предложение: ОТНОСНО: изпълнение на критерий 5.2. от FSC: Обемът на добива на горски продукти и ползване на услуги от гората не превишава устойчивите нива на ползване

Индикатор 5.2.1. от FSC гласи - Общият размер на ползването на дървесина* за периода на действие на горскостопанския план/ програма се основава на анализ на актуалната инвентаризация на дървесния ресурс и за растеж, продуктивност, нива на отпад и поддържане на екосистемните функции* на горите.

Индикатор 5.2.2. от FSC гласи – Въз основа на общия размер на ползването на дървесина за периода на действие на ГСП се определя допустимо годишно ползване на дървесина, което е обосновано от гледна точка на устойчивия добив на дървесина и се гарантира, че ползването няма да надвишава прираста

Съгласно индикатор 5.2.4. от FSC общата сума на годишните добиви на дървесина за периода на действие на ГСП не надвишава общия размер на ползването на дървесина, определен съгласно 5.2.1 и 5.2.2.

В забележка е записано, че: изключения се допускат единствено в случаи на едроплощни нарушения, които не могат да бъдат компенсирани от планираното общо ползване за периода на действие на горскостопанския план. Количествата повредена дървесина трябва да се имат предвид при планирането на ползването в следващия ГСП. По определение, разработено от национална работна група, за едроплощно нарушение се счита такова нарушение, при което от абиотични или битични фактори са повредени над 70% от дърветата на площ над 1ха.

Вземайки предвид все по-честите природни нарушения и действащата нормативна уредба смятам, че има голяма вероятност ЮЗДП ДП, гр. Благоевград да не успее да изпълни тези критерии на FSC и да се стигне до санкции или дори загуба на сертификата.

Смятам, че критерий 5.2. от FSC е не само практически неизпълним, не издържан от лесовъдска гледна точка, а и противозаконен, тъй като прилагането му чрез налагането на компенсирани намаления на ползването на дървесина спират изпълнението на предвидените горско стопански мероприятия в части от гората, незасегнати от природни нарушения в противоречие на чл. 165, ал. 1 т. 1 от ЗГ. Критерий 5.2. от FSC не съответства и на чл. Чл. 104. (2) от ЗГ - Забранява се превишаването на планираното ползване по площ от възобновителни сечи във високостеблените гори за срока на действие на съответните горскостопански планове или програми, освен поради бедствия, пожари, каламитети и промяна на предназначението на горските територии.

Практическата неизпълнимост на този критерий към момента е свързана с действащата нормативна уредба, обуславяща сроковете и времето на извършването на планирането на ползването на дървесина, провеждането на тръжните сесии преди инвентаризирането на повредената дървесина, сключването на договори с контрагенти, начина на финансиране на държавните предприятия и в частност горските и ловни стопанства. На практика критерий 5.2. от FSC налага стопанства с природни нарушения да бъдат реструктурирани.

От лесовъдска гледна точка считам, че не е коректно на гората да се гледа като на една обща биомаса с определен обем, който трябва да се запазва или да расте в рамките на един кратък период на действие на ГСП. Смятам, че гората извън териториите с природни нарушения не трябва да се изоставя без лесовъдска намеса. Съгласна съм с това, че трябва да има намаляване на средногодишното ползване на дървесина, но не с цел компенсиране на цялото превишение над определеното по ГСП, а само в размер, отчитащ тези редовни сечи, които поради природните нарушения и изведените принудителни или санитарни сечи не могат да бъдат осъществени.

Предвид гореизложеното предлагам да критерий 5.2. от FSC да бъде изменен, като:

Индикатор 5.2.1. придобие следния вид: „Общият размер на ползването на дървесина* за периода на действие на горскостопанския план/ програма се основава на анализ на актуалната инвентаризация на дървесния ресурс и за растеж, продуктивност, нива на отпад, неотложно усвояване на повредена от абиотичени и/или биотичени фактори дървесина и поддържане на екосистемните функции* на горите.“

Индикатор 5.2.2. придобие следния вид: – „Въз основа на общия размер на ползването на дървесина за периода на действие на ГСП се определя допустимо годишно ползване на дървесина, което е обосновано от гледна точка на устойчивия добив на дървесина и се гарантира, че ползването няма да надвишава прираста с изключение на горите, на чиято територия са регистрирани природни нарушения от абиотичени и/или биотичени фактори“. При приемане на тези корекции забележката към Индикатор 5.2.4. може да отпадне.

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Предложението не се приема.

Индикаторите в критерия кореспондират с чл. 75. ал. (1) от Наредба № 18 за инвентаризация и планиране в горските територии, според която цел на планирането на основните горскостопански дейности е да се постигне устойчиво ползване и възпроизводство на комплекса горски ресурси и функции, опазване на биологичното разнообразие, постоянство и относителна равномерност на ползването.

Съгласно инструкциите на FSC за разработване на националните стандарти, разработващите стандарта трябва да предвидят, че в рамките на една година Организацията може да добие по-голям обем от определеното допустимо годишно ползване при условие, че всички други изисквания на Стандарта са спазени, и, че не се надвишава определеното допустимо ползване за десет годишния период на действие на горскостопанския план (ГСП).“

Индикатор 5.2.4 от Националния стандарт е в съответствие и с чл.13. ал (4) от Закона за горите, според който горскостопанските планове и програми определят допустимия размер на ползването на горските ресурси и насоките за постигане целите на управлението на горските територии за срок 10 години.

Текстът на забележката осигурява адаптивност в изискването на индикатора, в случай на едроплощни природни нарушения (ЕПН), които са трудно предвидими събития и по презумция не са планирани в ГСП. Но за да се осигури изпълнението на целта за постоянство и относителна равномерност на ползването се изисква при ЕПН Организацията да демонстрира, че е компенсирала допълнителното инцидентно ползване на дървесина в рамките на допустимия размер на ползването, определен от ГСП. Изключения се допускат при специфични случаи на ЕПН, които очевидно не могат да бъдат компенсирани от допустимия размер на ползването по ГСП, например при особено големи количества повредена дървесина или когато ЕПН е в последните две години на периода на действие на ГСП.

Законът за горите и Наредба № 18 не вменяват задължителност на изпълнение на мероприятията планирани в ГСП. Нещо повече, съгласно Наредба № 18 в ГСП се планират насоки за стопанисване, а не задължителни горскостопански дейности. Според "Анализ на състоянието на горския сектор в Република България през периода 2013 – 2020 г." например изпълнението на възобновителните сечи спрямо разчетите на ГСП е 95,3%, а на отгледните сечи варира в интервала 51.2% - 67.8%. Ако хипотезата в коментара на заинтересованата страна за "противозаконност" спрямо чл. 165, ал. 1 т. 1 от ЗГ беше валидна, това означава,

че голяма част, ако не и всички държавни предприятия по чл. 163 от ЗГ, не изпълняват основния си предмет на дейност заложен в ЗГ.

Поради това работната група е приела обема на добива на горски продукти като основен индикатор за определяне и контрол на устойчивите нива на ползване.

Индикатор 5.2.4

Казусите, предоставени с коментарите от различни заинтересовани страни, относно индикатор индикатор 5.2 .4 от Националния стандарт са сходни и в тази връзка, работната група предоставя един обобщен отговор, който цели да отговори на всички представени проблеми.

Коментар/предложение:

5.2.4 – да се добави коментар дали тук са включени количествата дървесина от принудителни и санитарни сечи, тъй като в ГСП не са включени.

5.2.4. Общата сума на годишните добиви на дървесина за периода на действие на горскостопанския план/ програма не надвишава общият размер на ползването на дървесина*, определен съгласно 5.2.1. и 5.2.2 Предлагаме следната корекция: Забележка: от отчета на общия размер на ползването на дървесина се изключват количествата дървесина, добити при извеждане на непредвидени санитарни и принудителни сечи, на база план извлечение Мотив: чрез извеждането на непредвидени санитарни и принудителни сечи на база план извлечение се решава здравословен проблем, което не би следвало да е за сметка на планирани други лесовъдски мероприятия върху други площи.

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Работната група дава следното разяснение: Количеството дървесина добита от принудителни и санитарни сечи е включено в общата сума на годишните добиви на дървесина за периода на действие на горскостопанския план / програма. Изключването на тези количества от годишните добиви не кореспондира с идеята на Критерий 5.2 за осигуряване на дългосрочна устойчивост в нивата на ползване (Вж. и коментара по-горе)

Принцип 6

Критерий 6.5

Коментар/предложение: Дадено е определението за: Възстановителни дейности: Дейности, провеждани с цел възстановяване на състояние по-близко до естественото, включващи: - подпомагане възобновяването на дървесни, храстови и тревни видове, характерни за съответната екосистема, чрез 1) засаждане и засяване; 2) премахване на конкурентна тревна и храстова растителност чрез нехимични методи; - трансформация на горски плантации и култури от неместни дървесни видове, чрез прилагане на лесовъдски системи, осигуряващи възобновяването на основни дървесни видове, характерни за съответната екосистема; - премахване на нетипични за съответната екосистема дървесни видове чрез сеч, изкореняване, опръстеняване и други подходящи нехимични методи; - мерки за контрол и ограничаване на почвената ерозия; -

възстановяване на нарушени и деградирали водни течения и естествени водни тела; - възстановяване на влажностния режим на влажни зони - косене и паша на домашни животни за възстановяване на тревни екосистеми. ****Забележка:** Превръщането на издънкови насаждения от местни дървесни видове в семенни, не се приема за възстановителна дейност. **Предложение:** Като се вземе предвид част от определението за Възстановява / възстановяване: „Организацията* не е задължена да възстанови екологични стойности*, които са били засегнати от фактори извън нейния контрол.”, считам за уместно да бъде конкретизирано, като и да се прецизират мерките „възстановяване на нарушени и деградирали водни течения и естествени водни тела”, които според мен трябва да касаят само тези свързани с констатирани дейности с допуснати нарушения за одитирания период. Примерно мисля, че е трудно за обосноваване да се възстановява водното течение с променена ситуация, получена в резултат на извършено в миналото строителство на тръбопровод за ВЕЦ или други подобни.

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема частично.

В обосновката на предложението се смесват изискванията на индикатор 6.5.5 (отнасящ се само за представителните образци от естествени екосистеми определени съгласно индикатор 6.5.2 и допустимите дейности за тяхното възстановяване до състояние близко до естественото) и индикатори 6.7.5 & 6.7.7 (отнасящи се за възстановяване на естествените водни течения, водни тела, крайречните зони и тяхната екологична свързаност, количеството и качеството на водата, които са били увредени от дейности на Организацията или трети страни).

Предвид коментара и с цел по-голяма яснота са обединени определенията в речника за термините "Възстановява / възстановяване" и "Възстановителни дейности" и са допълнени и прецизирани текстовете им.

Индикатор 6.5.3

Коментар/предложение: (Предложение за корекция) **Забележка:** За екосистеми*, идентифицирани съгласно изискванията на Индикатор 6.5.1., от които не са налични представителни образци* на територията на ГСЕ*, се определят територии, в които Организацията* планира дейности за тяхното възстановяване*. (Предложение за корекция) **Територии за възстановяване:** В контекста на България този термин означава, че за екосистеми*, идентифицирани съгласно изискванията на Индикатор 6.5.1., от които не са налични представителни образци* на територията на ГСЕ*, Организацията* е определила територии в които е планирала възстановяване* на тези екосистеми*. (Източник: Разработено от националната работна група)

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема.

Направени са следните корекции в изискванията на индикаторите касаещи представителните образци:

- направена е редакция в индикатор 6.5.6, като смислово е преместен непосредствено след индикатор 6.5.2 като нов индикатор 6.5.3. Респективно номерацията на следващите индикатори е променена, а оригиналната 6.5.6 е изтрита. Заличена е и забележката в оригиналния 6.5.3, тъй като изискването е включено в новия индикатор.

- редакция на определението за "територии за възстановяване".
- редакция на оригиналния 6.5.3.
- допълнение на оригиналния 6.5.5 като са включени териториите за възобновяване при определяне на изискването за 10%.
- допълване на определението за "възстановява/възстановяване" от речника, като се допуска провеждане на горскостопански дейности* в случаите на възстановяване на повреди от едроплошни природни нарушения*, заемащи над 30% от площта на съответния подотдел, определен като представителен образец на естествена екосистема.
- редакции в Приложение 10.

Индикатор 6.5.4

Коментар/предложение: Паша от домашни животни в горите във фаза на старост. Един въпрос, който няма еднозначен отговор - Пашата на домашни животни, дали трябва да я считаме за антропогенно въздействие? А в същото време една повлияна от човека численост на популация от дивеч не е антропогенно въздействие? **Нормативна уредба:** Съгласно стандарта - „Гори във фаза на старост” са Гори в последната фаза от развитието си, не е съществено повлиян от едроплошни природни нарушения* и антропогенни въздействия и се характеризира с неравномерна пространствена и възрастова структура; наличие на стари живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид и месторастене; стоящи и паднали големи мъртви дървета в различни фази на разлагане. Но най-често се избират „За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост определените гори трябва да се оставят на естествената им динамика. В тях не се допускат лееовъдека-намеса и извличане на дървесина горскостопански дейности*, освен в случаите на възстановяване на повреди от едроплошни природни нарушения*, заемащи над 30% от площта на съответната гора във фаза на старост.”

Предложение: в определените гори във фаза на старост забраната за паша на домашни животни да бъде съобразена със забраните на чл. 124 от ЗГ.

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Предложението не се приема.

Чл. 124 от Закона за горите забранява: 1. пашата в горски територии на селскостопански животни без пастир; 2. пашата в поройните и ерозираните горски територии, дендрариумите, одобрените и регистрираните източници за производство на горски репродуктивни материали и в горските разсадници; 3. пашата в горските култури и младите насаждения от семенен произход и в издънковите насаждения, докато достигнат височина 3 м; 4. пашата в горски територии, в които е започнало или е възможно естественото им възобновяване; 5. ношната паша в горските територии; Съгласно определението за гори във фаза на старост (ГФС) в националния стандарт, една от характеристиките на тези гори е неравномерната пространствена структура, което предполага, че има участъци, в които протичат процеси на естествено възобновяване. Следователно, това са горски територии, за които е валидна хипотезата на ал. 4 от чл. 124 и няма необходимост от включване на допълнителни ограничения в Стандарта по отношение на пашата в ГФС.

Индикатор 6.5.4

Казусите, предоставени с коментарите от различни заинтересовани страни, относно индикатор 6.5.4 от Националния стандарт са сходни и в тази връзка, работната група предоставя един обобщен отговор, който цели да отговори на представените проблеми.

Коментар/предложение:

6.5.4 – „В тях не се допускат лесовъдска намеса и извличане на дървесина горскостопански дейности*, освен в случаите на възстановяване на повреди от едроплощни природни нарушения*, заемащи над 30% от площта на съответната гора във фаза на старост (ГФС)*“ – добре е да се конкретизира дали „съответната гора“ е на ниво подотдел или общо за този тип гора на ниво цялото стопанство

6.5.4 Поне 5% от залесената площта на ГСЕ* се определя като гори във фаза на старост (ГФС)*, в които не се допускат човешка намеса горскостопански дейности*. Забележка: 5% Горите във фаза на старост (ГФС)*, в които не се допуска човешка намеса, са определени съгласно изискванията на Принцип 9 (виж Анекс Приложение 1112 - Национално ръководство за определяне на ВКС*, Раздел ВКС* 3) и Приложение 9. При липса на достатъчно гори с характеристиките на ГФС* на територията на ГСЕ*, се определят гори с потенциал за превръщането им в ГФС*, които се управляват по начин, водещ до формиране на характеристики на гори във фаза на старост (ГФС)*. В тях не се допускат лесовъдска намеса и извличане на дървесина горскостопански дейности*, освен в случаите на възстановяване на повреди от едроплощни природни нарушения*, заемащи над 30% от площта на съответния подотдел от гора във фаза на старост ~~съответната гора във фаза на старост~~ (ГФС)*. (виж определението за ГФС*).

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема.

В текста на Индикатор 6.5.4 (Нов 6.5.5) е уточнено, че изискванията на индикатора са приложими на ниво подотдел

Индикатор 6.5.5

Коментар:

6.5.5 – в представителните образци допускат ли се горскостопански дейности при възстановяване на повреди от едроплощни природни нарушения, заемащи над 30% от площта на насажденията?

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Повдигнатият въпрос е счетен за релевантен, като на тази основа са направени промени в индикаторите касаещи представителните образци, а в определеното за "възстановява/ възстановяване" е направено допускането за провеждане на горскостопански дейности* в случаите на възстановяване на повреди от едроплощни природни нарушения*, заемащи над 30% от площта на съответния подотдел, определен като представителен образец на естествена екосистема.

Направени са следните корекции в изискванията на индикаторите касаещи представителните образци:

- направена е редакция в индикатор 6.5.6, като смислово е преместен непосредствено след индикатор 6.5.2 като нов индикатор 6.5.3. Респективно номерацията на следващите

индикатори е променена, а оригиналнията 6.5.6 е изтрит. Заличена е и забележката в оригиналния 6.5.3, тъй като изискването е включено в новия индикатор.

- редакция на определението за "територии за възстановяване".
- редакция на оригиналния 6.5.3.
- допълнение на оригиналния 6.5.5 като са включени териториите за възобновяване при определяне на изискването за 10%.
- допълване на определението за "възстановява/възстановяване" от речника, като се допуска провеждане на горскостопански дейности* в случаите на възстановяване на повреди от едроплощни природни нарушения*, заемащи над 30% от площта на съответния подотдел, определен като представителен образец на естествена екосистема.
- редакции в Приложение 10.

Индикатор 6.7.4

Коментар/предложение: По т.1 - как стои въпросът с тополовите култури около водните течения? За тях важи ли този процент?

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Повдигнатият въпрос е счетен за релевантен, като на тази основа са направни редакционни промени в индикатор 6.7.4 в т.ч. е включена забележка уточняваща, че в съществуващи плантации (в т.ч. от топола) или части от тях, попадащи в 15 метровата зона по протежение на постоянни водни течения и водни тела, се допускат голи сечи при условие, че след сечта Организацията възобновява зоната с горскодървесна растителност от местни видове и генотипове.

Коментар/предложение: Индикатор 6.7.4* За опазване* на водните течения, водните тела*, крайречните зони* и тяхната екологична свързаност*, по протежение на всички постоянни водни течения и водни тела* се формират буферни защитни зони с ширина не по-малко от 15 м., предлагаме текста да се допълни по следния начин: „За опазване* на водните течения, водните тела*, крайречните зони* и тяхната екологична свързаност*, по протежение на всички постоянни водни течения и водни тела* с изключение на вече съществуващите изкуствено създадените насаждения и плантации се формират буферни защитни зони с ширина не по-малко от 15 м.“, което по същество на текста е записано и се допуска в чл. 72, т.1 от Глава шеста Специфични изисквания при провеждане на сечи в защитни и специални горски територии от Наредба 8/05.08.2011 г. за сечите в горите (изм. И доп., бр. 84 от 29.09.2020г). Индикатор 6.7.4 **Считаме, че т.6 „При необходимост да се възобновят и/или възстановят като естествени крайречни гори“ е неясна. Какво се предполага, че може да наложи тази „необходимост“, също не е ясно.**

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема и на тази основа са направени промени в индикатор 6.7.4 като са заличени т. 5 и т. 6 и е включена забележка уточняваща частния случай с горски плантации.

Принцип 10

Индикатор 10.1.9

Коментар/предложение:

В определението за естествени открити пространства „Естествени или полуестествени местообитания* в горските територии, в които покритието с дървета и храсти е по-голямо от 20% и могат да бъдат определени като крайбрежни пясъчни дюни, храстови съобщества; естествени и полуестествени тревни формации; преовлажнение тресавища, калища и мочурища; скални местообитания* и пещери“ не става ясно дали голините, които представляват незалесена горска площ, подлежаща на залесяване (съгласно ЗГ), представляват естествени открити пространства, тъй като част от описаните горски територии в определението се припокриват с голините, които в повечето случаи представляват храстови или тревни съобщества с единични групи дървета в тях. Какво представляват и горските територии, на които покритието е с храстова растителност и е по-голямо от 20%? Във връзка с посоченото и изискването на Индикатор 10.1.9 „**Не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства* в горските масиви, с изключение на мероприятия за контрол на ерозионни процеси.**“, предлагаме да се допълни така: „**Не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства* в горските масиви, с изключение на голини и на мероприятия за контрол на ерозионни процеси**“.

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема частично.

В смисъла на индикатора е заложен превантивния подход за предотвратяване унищожаването на ценни от консервационна гледна точка тревни и храстови местообитания, които в някои случаи са класифицирани като "голини" в ГСП. Направено е допълнение в определението на естествени открити пространства. За акцентирание върху превантивния подход в текста на индикатора е направена препратка и към изискванията на индикатор 6.2.1, като работната група има нагласата да допълни вътрешните процедури с формуляр за извършване на оценка на въздействието при залесяване. Ако покритието от храстова растителност е по-голямо от 20%, територията не се класифицира като естествено открито пространство, а се отнася към съответния тип храстово общество.

Критерий 10.2

Коментар/предложение: В действащият стандарт и в предложените промени никъде не е повдигнат въпроса с дугласката (*Pseudotsuga menziesii*). Въпреки, че този вид не е местен, както за България, така и за Европа, има натрупан достатъчно опит със стопанисването му. Има залесявания, които са на повече от 100 години. Много лесовъди предпочитат дугласката заради по-бързия растеж, отделяните от нея фитонциди и по-гъстия склоп, който създава, правят насажденията предпочитано място за дивеча през летните месеци. За повече информация: https://efi.int/sites/default/files/files/publication-bank/2019/efi_wsctu9_2019.pdf **Нормативна уредба:** В Наредба №2 от 7 февруари 2013 година за условията и реда за залесяване на горски територии и земеделски земи, използвани за създаване на специални защитни и стопански гори и на гори в защитени територии, инвентаризация на създадените култури, тяхното отчитане и регистриране (Издадена от министъра на земеделието и храните, Обн. ДВ. бр.16 от 19 Февруари 2013г.) и в заповедта на директора на съответното държавно горско или ловно стопанство, във връзка с приетите принципи и критерии на Стандарта за стопанисване на горите и с оглед изпълнението и спазването на Принцип 10 от Националния стандарт за отговорно управление горите в България. **Предложение:** да се допуска залесяване с дугласка на местата, където я е имало (създадени в миналото култури от дугласка, пострадали от разни природни нарушения), като и в територии, които не попадат в границите на защитени територии и защитени зони по НАТУРА 2000. В този

случай може да не се прилага правилото „Площта, която се залесява с неместни видове и генотипове не трябва да надвишава 5% от залесената площ на ДГС/ДЛС.“ При залесяване с дугласка да се изготви документирана, ясна и убедителна обосновка, защо не са използвани местни видове.

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Предложението не се приема.

Идеята на критерий 10.2 е да насърчи използването на местни видове и генотипове при залесителни дейности и да ограничи използването на неместни такива. Съответните индикатори в критерия не забраняват използването на неместни видове и генотипове (включително и на дугласката (*Pseudotsuga spp.*)) при наличието на ясна и убедителна обосновка. В съответствие с критерий 10.2, индикатор 10.2.4 дава ясно и измеримо ограничение на площта от горскостопанската единица залесена с неместни видове и генотипове (5%). Предложението да се изключи дугласката от площното ограничение съгласно индикатор 10.2.4 не съответства на основната идея на критерия. От друга страна и други неместни видове като червен дъб, гледичия, кедр, и др. се считат за ценни и добре адаптирани към редица горски месторастения в България, което неминуемо ще повдигне въпроса, защо само дугласката е изключена от това площно ограничение.

Индикатор 10.2.4

Коментар/предложение: „площта, която се залесява“ – за кой период става въпрос – за годината на залесяване или общо?

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема.

Направена е корекция в индикатор 10.2.4.

Индикатор 10.2.6

Коментар/предложение: Индикатор 10.2.6.* Използването на неместни видове* за възстановяване* на деградирани терени е допустимо само при липса на алтернатива и след обосновка. Предлагаме да придобие следния вид: Използването на неместни видове* за възстановяване* и залесяване е допустимо само при липса на алтернатива и след обосновка
Мотиви: използването на някои средиземноморски видове и други, като например кедр, както и видове като черния бор в ниските части, които се считат занеместни, въпреки наличието на данни за тяхното разпространение в миналото, би следвало да са алтернатива на места, където местните видове страдат. Климатичните промени и свързаните с тях периоди на продължително засушаване, изискват нови алтернативи и включването на неинвазивни неместни видове е една от тях, там където местните видове не са достатъчно устойчиви.

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Предложението е взето предвид. Предлага се индикатор 10.2.6 да отпадне, тъй като в разглежданата хипотеза възстановяване на деградирани терени се извършва чрез залесяване за което вече има идентично изискване в индикатор 10.2.3 и 10.2.5.

Индикатор 10.3.1, 10.3.2 и 10.3.3

Коментар/предложение: Съгласно Принцип 10, индикатори 10.3.1, 10.3.2 и 10.3.3 от Нац.

Стандарт за отговорно управление на горите в България, при залесяване да не се използват видове от списъка на Приложение 8 от Националния стандарт – Списък на инвазивните видове. В списъка попада и бялата акация (*R. pseudoacacia*). Предложението, което дава ТП ДГС Смолян е акацията да опадне като инвазивен дървесен вид.

На територията на ТП ДГС Смолян се извършва периодичен мониторинг за разпространението на акацията. В насажденията с участие на акацията не се предвижда сеч, поради малката им възраст, тъй като изпълняват защитна функция. Оставят се да прераснат, за да се намали издънкопродуктивната има способност, затова и не са изведени сечи към момента. Издънките я правят много подходящ вид за укрепителни и противоерозионни залесявания. Предвид мощната коренова система я прави добър почвоподобрител. Акацията е ценен медоносен вид.

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Предложението не се приема.

Съгласно Законът за биологичното разнообразие (ЗБР), Министерът на околната среда и водите е компетентен орган по прилагане на Регламент (ЕС) № 1143/2014 относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове. Акацията е в списъка на Министерство на околната среда и водите (МОСВ) за десетте инвазивни чужди вида растения, които са най-голяма заплаха в България (<https://www.moew.government.bg/bg/priroda/biologichno-raznoobrazie/nemestni-i-invazivni-chujdi-vidove/invazivni-chujdi-vidove/>) и не е законосъобразно този вид да опадне от списъка на инвазивните чужди видове приложен в националния FSC стандарт.

Стандартът не забранява залесяването с бяла акация (*Robinia pseudoacacia*) в плантации (индикатор 10.3.1). В ревизираният стандарт е добавено ново приложение (Приложение 13), което дава насоки относно залесяването с акация в горски територии.

Индикатор 10.3.2

Коментар/предложение: ако може да се добави „годишен мониторинг“.

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема.

В текста на индикатор 10.3.2 е допълнено, че мониторинга е годишен.

Индикатор 10.3.3

Коментар/предложение: програмата задължителна ли е при наличие на инвазивни видове или само в случаите, когато е налице негативно въздействие?

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Индикатор 10.3.3 ясно регламентира, че се разработват и прилагат програми за премахване на неместни видове с изразен инвазивен потенциал, независимо дали се наблюдава

негативно въздействие или не се отчита такова. Изискването се основава на превантивния подход предвид високия риск от значимо неблагоприятно въздействие върху биологичното разнообразие, свързаните екосистемни услуги и човешкото здраве.

Индикатор 10.5.2

Казусите, предоставени с коментарите от различни заинтересовани страни, относно индикатор 10.5.2 от Националния стандарт са сходни и в тази връзка, работната група предоставя един обобщен отговор, който цели да отговори на представените проблеми.

Коментар/предложение:

Индикатор 10.5.2. * Не се прилагат голи сечи с изключение на плантациите*, горските култури* и насажденията от топола, акация, гледичия, келяв габър, мъждрян, други бързорастящи дървесни видове и насажденията от липа или семенни насаждения от същите видове. Площните сечища на липовите насаждения са не по-големи от 1 ха, като неотсечената ивица между сечищата е с ширина не по-малка от 20 м

Индикатор 10.5.2 Не се прилагат голи сечи с изключение на плантациите*, горските култури* и насажденията от топола, акация, гледичия, келяв габър, мъждрян и насажденията от липа или семенни насаждения от същите видове. Площните сечища на липовите насаждения са не по-големи от 1 ха, като неотсечената ивица между сечищата е с ширина не по-малка от 20 м“, предлагаме текста на индикатора да се уеднакви с текста на последното изменение на Наредба 8/05.08.2011 за сечите в горите (изм. И доп., бр.84 от 29.09.2020г.): „Не се прилагат голи сечи с изключение на плантациите* и насажденията от тополови, върбови, липови и нискостъблени гори. Площните сечища на липовите насаждения са не по-големи от 2ха, като неотсечената ивица между площните сечища е с ширина не по-малка от два пъти височината на дървостоя.“ По отношение на втората част на индикатора, не стават ясни мотивите, с които работната група отхвърля предложението от 2018г. на СЦДП за изменение на същия индикатор по отношение на площта на липовите сечища, а именно да е до 2ха, което е допустимата площ в ЗГ и Наредбата за сечите в горите. Липовите насаждения се възобновяват изключително добре по издънков начин, като за няколко години отсечената площ ще бъде отново заета с дървесна.

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема частично.

Текстът на индикатор 10.5.2 е променен така, че да е по-близък с изискванията на националното законодателство, а в речника на Стандарта е добавено определение за нискостъблени гори. Максималния размер на площните сечища в липовите гори се запазва по-малък в сравнение с Наредба 8 / 5.08.2011 за да се намали неблагоприятното въздействие на голите сечи върху екологичните стойности (екосистемни функции, биологично разнообразие, водни ресурси, почви и ландшафтна стойност), както и да се осигури формиране на по-неравномерна и разновъзрастна структура на ниво ландшафт. Площното ограничение в индикатора не намалява значимо интензивността на възобновителните сечи в липовите гори.

Индикатор 10.12.2

Коментар/предложение: Към Индикатор 10.12.2.* във верификатори да се прибави:

Към „Документална подготовка“ се добавя още един абзац - План за превенция и борба с пожарите;

Към „Теренна подготовка“ след думата “абсорбенти“ се добавя „противопожарни табла и пожарогасители“.

Като представител на Браншовата камера на дървообработващата и мебелна промишленост съм особено загрижен за пожарната безопасност, защото в дългогодишната си практика съм бил пряк свидетел на много пожари, които обикновено изпепеляват до основи цеховете или фабриките, където се случва такова събитие.

Решение и обосновка на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема.

Във верификаторите за теренна проверка е добавено изискването за наличие на противопожарни средства съгласно изискванията на законодателството.

Предложения за промени в приложенията към Националния стандарт:

Коментар/предложение: В Приложение 1 – Списък на приложимото законодателство да се допълни с:

- Наредба № 6 от 07.10.2019 г. за изискванията и контрола върху дървесината, която се използва за битово отопление;

- Наредба № 18 от 7 октомври 2015 г. за инвентаризация и планиране в горските територии (Наредба № 6 от 5.02.2004 г. за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловностопанските райони в Република България);

- Наредба № 9 от 5 декември 2019 г. за защита на горските територии от болести, вредители и други повреди (Наредба № 12 от 16.12.2011 г. за защита на горските територии от болести, вредители и други повреди);

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема.

Направени са съответните допълнения в Приложение 1.

Коментар/предложение: Във връзка с промените в Националния FSC стандарт, на България, правим следните предложения: В приложение 3 - Списък на горските територии, представляващи ВКС2 в България, в колона ДГС/ДЛС да се добави Кюстендил, а в колона "отделивъв ВКС 2" да се направят корекции, както следва (дадена е табличка с предложенията, която няма как да кача тук)

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема.

Направени са съответните промени в Приложение 3 от Ръководството за ГВКС.

Коментар/предложение: Данните и информацията, която е налична и публична на страницата на ИАГ (<http://www.iag.bg>), информационната система на ИАГ (<http://system.iag.bg>), както и други приложения, свързани със стопанисването и ползването на горите, да се счита за форма на информиране на засегнати/заинтересовани страни.

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Предложението не се приема.

Данните и информацията, която е налична и публична на страницата на ИАГ (<http://www.iag.bg>), информационната система на ИАГ (<http://system.iag.bg>) не може да се счита за форма на информиране на засегнати/заинтересованите страни. Достъпът до тази страница дава ограничен тип информация, която в повечето случаи е строго професионална и не изпълнява изцяло изискванията на Стандарта по отношение информираността на засегнатите или заинтересованите страни. Тя може да бъде един от източниците на информация, който може да бъде предоставен на заинтересованите/засегнатите страни, но не е форма на информиране, тъй като не покрива изискванията по Принципи 2, 4, 9 и 10 на Стандарта (напр. Вътрешни правила на Организацията за разрешаване на спорове свързани с правата на собственост и ползване, правата на работниците и местните общности, Докладът за Гори с висока консервационна стойност, Резюме от извършеният годишен мониторинг на организацията и др.). Що се касае до тази част от запитването "както и други приложения, свързани със стопанисването и ползването на горите, да се счита за форма на информиране на засегнати/заинтересованите страни", не е ясно какви други приложения се имат предвид за да се отговори адекватно на въпроса.

Коментар/предложение: В приложение 9 – относно ГФС, предлагаме да бъде намален процента от 30 на 20, при който да се налага лесовъдска намеса за усвояване на повредена дървесина в тези гори, като се допълни и изискването повредите да касаят процент по площ и/или запас на насаждението. Мотиви за такава промяна – при естествените процеси на съхнене в горите от висок клас на възраст, засягане по площ в размер на 30% отнема 15-20 години. За този период процесите на гниене на дървесината не позволяват технологично и икономическо оправдано усвояване. Като следствие, неимоверно се повишава както опасността от пожари, така и от повреди от биотични фактори и каламитети върху насажденията на големи площи. Освен това, в насоките за идентификация и избора на ГФС, смятаме за нужно да се въведе ограничение до пети клас на възраст, при липса на подходящи за типа гора насаждения от по-висок клас и възникнала нужда от определяне на такива от по-нисък клас на възраст. Същевременно да отпадне изискването за приоритетно включване на насаждения в ниска възраст или с водени сечи като ГФС при наличие на редки и защитени видове. Мотиви – при животинските видове, определянето на защитен вид за конкретно насаждение е проблематично, а практиката показва, че защитени растителни видове предпочитат месторастения в стари гори.

С оглед на реалното състояние на горите, смятаме за необосновано искането за относително равномерно разпределение на ГФС, площ на комплексите от минимум 40 ха и свързането им с коридори, съставени от ГФС. Според нас, такова изискване би трябвало да има по-скоро препоръчителен характер. В заключение, по отношение на ГФС, смятаме че е нужно и създаването на възможности и механизми, не само за включване на нови насаждения в тях, а и за оптадане на

проблемни насаждения, тъй като динамиката на процесите в горските екосистеми изисква и съответната адекватна реакция от стопанисващите.

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Предложението се приема частично.

За да може да достигнат характеристиките на гори във фаза на старост (ГФС) и да изпълняват функциите си, определените за ГФС насаждения трябва да се оставят изцяло на естествената им динамика на развитие. Един от ключовите елементи на тези горски екосистеми е наличието на значителни количества мъртва дървесина и за да се осигури формирането ѝ, за тази функционална група гори не се поставят никакви икономически / дърводобивни цели. Изискването на индикатор 6.5.4 за допускане на горскостопански дейности* (виж определенията в Стандарта) в ГФС само в случаите на едроплошни природни нарушения* (виж определенията в Стандарта), заемащи над 30% по площ, основно цели намаляване на риска от последващи каламитети на вредители след евентуални повреди в иглолистните насаждения, причинени от абиотични фактори. Стойността от 30% по площ е приета като балансирана след оценка на рисковете и ползите. Насоките за идентификация и избор на ГФС са разработени за цялата страна и за всички основни типове гори. В някои горскостопански единици най-високият клас на възраст на насажденията е например четвърти, а за някои типове гори е и по-нисък, което изключва ограничаване на избора на ГФС и/или насаждения с потенциал за ГФС до определен клас на възраст.

Мерките за опазване на редките и застрашени (РЗ) видове, посочени в Приложение 12 "Ръководство за определяне на ГВКС", са разработени от експерти по опазване на биоразнообразието и по съответните групи видове. Част от мерките включват обособяване на ГФС в ключови местообитания на РЗ видове. Една от основните функции на ГФС е осигуряване на местообитания на комплекси от видове от различни екологични и таксономични групи, включително РЗ видове зависещи от наличието на мъртва дървесина, дървета с хралупи, ненарушена среда и др. В тази връзка е целесъобразно значителна част от установените местообитания на тези РЗ видове да се включат в комплексите от ГФС. Приема се предложението за препоръчителния характер по отношение на минималната площ на комплексите от ГФС и това е отразено в насоките за идентификация и избор на ГФС дадени в Приложение 9.

Коментар/предложение: Докато ограниченията сечи около гнезда на едро грабливи птици се отнасят само за гнездовия период, този стандарт няма с нищо да допринесе за опазването на тези видове в сертифицираните гори. Това е все едно да се направи забрана за изравняване на дюните с багери, която да важи само през лятото.

Решение и коментар на Националната работна група по стандарта:

Предложението не се приема.

Мерките за опазване на редките и застрашени (РЗ) видове птици, посочени в Приложение 12 "Ръководство за определяне на ГВКС" на стандарта, са разработени от експерти орнитолози. За всички видове едри грабливи птици мерките включват определяне на кръгови защитни зони около идентифицираните гнезда, в които е забранено извършването

на горскостопански дейности* през гнездовите периоди. През останалото време на годината, зоните без сечи около гнездата са с по-малък радиус.

Ако заинтересованите страни имат информация, че в сертифицирани горскостопански единици предписаните мерки не се спазват, е необходимо да се информират съответните сертифициращи фирми или WWF България, за да се извърши проверка и да се наложат корективни действия.